

ВІДГУК

офіційного опонента

**на дисертаційне дослідження Петляєвої Віри Володимирівни
«Педагогічні умови формування моральної культури майбутнього
вчителя іноземних мов», подане до захисту на здобуття наукового
ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності
13.00.04 – теорія і методика професійної освіти**

Відомо, що одержання прогнозованих позитивних результатів, впровадження їх у освітній процес сучасної школи вчителем повною мірою залежить від ефективності педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі, особливо в частині вдосконалення професійно важливих якостей майбутнього вчителя.

Саме таку проблему – виявлення педагогічних умов ефективного формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов розв'язує дисертаційне дослідження Петляєвої Віри Володимирівни **«Педагогічні умови формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов»**.

Своєчасність та актуальність наукового дослідження посилюється обґрунтованими дисертантом суперечностями (дис., с. 19), що потребують розв'язання, зокрема між:

– соціальним замовленням сучасної школи на вчителя з високим рівнем моральної культури та недостатнім рівнем розробленості науково-теоретичних засад формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов в умовах закладу вищої педагогічної освіти;

– збереженням, примноженням, поширенням національних моральних цінностей, запозиченням моральних норм із іншомовної культури у зв'язку з глобалізаційними та євроінтеграційними процесами та відсутністю педагогічних умов, що можуть сприяти підвищенню якості формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов;

діяльності, розроблення індивідуальних траєкторій морального самовдосконалення та створення творчих групових проєктів.

Структура дисертації є концептуально виправданою і включає в себе анотації, вступ, три розділи, висновки до розділів, висновки та список використаних джерел, додатки.

Достовірність результатів дисертаційного дослідження Віри Володимирівни **«Педагогічні умови формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов»** забезпечується теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій та їх експериментальною перевіркою, застосуванням комплексу теоретичних, емпіричних та статистичних методів наукового дослідження (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, систематизація, класифікація, педагогічне моделювання, спостереження, діагностичні бесіди, анкетування, експертне оцінювання, педагогічний експеримент, статистичне опрацювання експериментальних даних тощо), системним аналізом досліджуваних педагогічних явищ, інструментальною надійністю вибраних критеріїв і показників (дис., с.74-80), а також достатньою апробацією результатів).

Відповідно до мети дисертації було визначено п'ять завдань, для реалізації яких автором проаналізовано велику кількість наукових джерел – 374 найменування, із них 56 – іноземною мовою. Досить значними є додатки, у яких автор наочно демонструє методики діагностики рівнів сформованості моральної культури студента, анкети та ін. (дис., с.226-241).

Найбільш суттєвими результатами дисертації вважаємо теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку педагогічних умов формування моральної культури майбутнього учителя іноземних мов та розробку моделі їх використання у педагогічному процесі закладу вищої освіти.

Результати дослідження Петляєвої Віри Володимирівни впроваджено в освітній процес Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Рівненського державного гуманітарного інституту, Державного

вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет», що засвідчують відповідні довідки. Основні положення дисертації достатньо повно висвітлено у 13 публікаціях автора (6 статтях у провідних наукових фахових виданнях України з педагогіки; 1 статті у зарубіжному науковому періодичному виданні; 6 наукових працях, які засвідчують апробацію матеріалів дослідження на науково-практичних конференціях) та апробовано на міжнародних та всеукраїнських конференціях.

Розділи дисертації поєднані загальною метою дослідження і в них послідовно розкриваються завдання дослідження.

Зразки фрагментів практичних занять англійської мови з використанням он-лайн спілкування з носіями мови, аналіз участі студентів у програмі «Go camp», творчих групових проектів, консультацій під час роботи студента над індивідуальною траєкторією морального самовдосконалення, перегляд і обговорення педагогічних фільмів мовою оригіналу, розроблена програма за вибором студента робить рецензоване дисертаційне дослідження неординарним, цікавим і можливим для практичного використання викладачами іноземних мов.

Дисертація відзначається цілісністю, завершеністю та обґрунтованістю результатів. На всіх етапах дослідної роботи дисертант показав себе як зрілий, ерудований, з широким кругозором науковець, що має власне бачення вирішення проблеми формування моральної культури майбутнього учителя іноземних мов.

У цілому зміст і структура поданої до захисту дисертації Віри Володимирівни Петляєвої відповідають меті дослідження і підпорядкованим завданням її досягнення. Винесені на захист положення переконливо обґрунтовані на сторінках дисертації.

Основні результати дисертації опубліковані в наукових виданнях відповідно до вимог ВАК України.

Високо оцінюючи виконане Петляєвою Вірою Володимирівною дисертаційне дослідження, водночас хотілося б зробити певні зауваження та побажання.

1. Висновки до другого розділу не повною мірою висвітлюють положення, розглянуті у розділі.

2. Доцільним було б розширити аналіз поняття «мораль» (адже аналіз різних підходів науковців до визначення поняття «культура» у автора займає 8 сторінок тексту).

3. У обґрунтуванні моделі формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов (с. 48-52) автору варто було б детальніше описати методи та прийоми, що використовуються у формуванні досліджуваної якості.

4. У тексті дисертації й автореферату, на жаль, інколи зустрічаються певні стильові огріхи та неточності.

5. У висновках недостатньо розкрито подальші перспективи дослідження.

Висловлені зауваження і побажання носять скоріше дискусійний характер і суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку виконаної роботи.

Проаналізувавши дослідження Петляєвої Віри Володимирівни, ми дійшли таких **висновків**:

– дисертація присвячена актуальній та нерозробленій проблемі формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов;

– у дисертації вперше виявлено, теоретично обґрунтовано та експериментально перевірено ефективність педагогічних умов формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов;

– автор уточнив сутність понять «моральна культура майбутнього вчителя іноземних мов» та «індивідуальна траєкторія морального самовдосконалення майбутнього вчителя»; структурні компоненти;

– дисертантом удосконалено зміст, форми, методи і засоби професійної підготовки майбутнього вчителя іноземних мов у закладах вищої педагогічної освіти, а також критерії, показники та рівні сформованості моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов;

– подальшого розвитку набули наукові положення щодо реалізації особистісно-діяльнісного та комунікативного підходів до формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов;

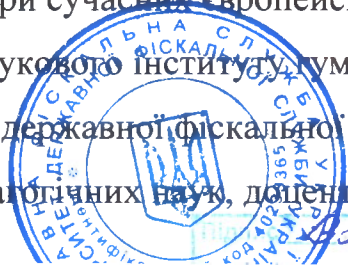
– дослідження має важливе теоретичне та практичне значення, яке полягає у розробці та впровадженні в освітній процес закладів вищої педагогічної освіти моделі формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов;

– автореферат дисертації цілком відображає зміст і структуру виконаної роботи.

Отже, аналіз дисертації, автореферату та опублікованих праць дає підстави для **загального висновку** про те, що дисертація «Педагогічні умови формування моральної культури майбутнього вчителя іноземних мов» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 13, 15 «Порядку присудження наукових ступенів» (Постанова Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567, зі змінами) а її автор – Петляєва Віра Володимирівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

Доцент кафедри сучасних європейських мов
Навчально-наукового інституту гуманітарних наук
Університету державної фіскальної служби України,
кандидат педагогічних наук, доцент

Л. В. Волкова